

РЎЗНОМА
1930 ЙИЛ
12 МАЙДАН
ЧИҚА
БОШЛАГАН

ЎЗБЕКИСТОН ЖУМҲУРИЯТИ ИИВ ҲАЙЪАТИ НАШРИ

№ 141 (2405).

1991 ЙИЛ

23 НОЯБРЬ

ШАНБА

БАҲОСИ 10 ТИЙИН.

ҚИСҚА САТРАЛДАРДА

ҲАМ КУЛАСИЗ...

Тўппа-тўғри, ҳам куясиз. 17 ноябрь куни Тошкентдаги Куйбишев туманидаги 15-шаҳар касалхонасида навбатчилик қилаётган Н. Гасанова олдига ёшгина йигит келиб спирт сўради. Рад жавобини эшитгач, шунақанги тутақдики, асти қўяверасиз. Лекин унинг сўнгги сўзлари навбатчи ходимани саросимага солиб қўйди. Йигитчанинг гапига қараганда, шу куни кечки соат олтидан бир сония ҳам ўтмай, касалхона биноси портлар эмиш.

Бу террорчиликка қарши барча чоралар кўрилди. Лекин шу орада спиртухур ушланди. Ўзини Йўлдошев деб таништирган йигитда ҳеч қандай портловчи модда йўқ ва бўлмаган ҳам. Ҳаммаси ҳазил эмиш.

Кейин маълум бўлдики, Б. Йўлдошев 20 мартдан 11 апрелгача шу касалхонанинг асаб касалликлари бўлимида даволанган экан...

АВЛИЁМИЗ

Савдо ходимлари мени кечирсинлару, лекин уларнинг баъзилари орасида ярамас бир иллат бор. Ўзларини сарлавҳадагидек ҳис қилишади.

Дўконда сотувчилар билан халқни пештахта ажратиш туради. Халқ бирор нарсани сўраса, сотувчи елка қисади, аммо пештахтада (тўғрироғи унинг остида) йўқ нарсанинг ўзи йўқ.

Фарғонада 11-спорт моллари дўкони сотувчилар жуда яхши биладиган одамлар томонидан текшириб кўрилди. Бўлим мудир А. Қошимов, сотувчилар Х. Қодирова ва М. Комиловлар халқ кўзидан яшириб қўйишган, камёб саналадиган молларнинг умумий суммаси 38 минг 51 сўм 55 тишини ташкил қилди.

Дўкондан чиққач, сотувчи билан халқни нима ажратиш туради? Ҳеч нарса. Шундай экан, ўз-ўзимизни қийнашдан не фойда?

ЭҲ, ҚИЗЛАР

Бу ҳодиса Чилонзор туманидаги 29-ҳунар-техника билим юрти олдига юз берди. Жабрланувчи ҳам, жабрловчилар ҳам шу билим юртининг ўқувчилари.

Жабрланувчиникуну тушунса бўлади, қиз бола. Бироқ талончилар ҳам «ўлдим-куйдим» ёшидаги занфалар экаилогига нима дейсиз?

Менимча, ана шу «оҳвоҳ» даври уларни шу йўлга бошлаган. Йўқса, С. Шалкина дугоналари билан Г. Қорабоевнинг чиройли, оҳори тўқилмаган курткаси ва жинси шимини тортиб олмаган бўларди.

Э. САТТОРОВ.

— Матрасул Собирович, жамиятимиздаги ҳозирги сиёсий-иқтисодий танглик ва айни пайтда жиноятчиликнинг турли кўринишлари тобора «болалаётганлиги» кўпчилики безовта қилаёттир. Бу албатта сиз раҳбарлик қилаётган вилоят ички ишлар бошқармаси ходимларини ҳам эътиборсиз қолдирмаса керак?

— Албатта. Жиноятчиликнинг ўсишида нафақат вилоятимиз аҳли, балки мамлакатимизнинг ҳамма фуқаролари ҳам безовтадир. Лекин биз қўл қовуштириб ўтирганимиз йўқ. Уларга

қарши махсус оператив гуруҳ ташкил этдик. Оператив маълумотларга назар ташлайдиган бўлсак, содир этилган жиноятлар сони ўтган йилларга нисбатан анча бшганлигининг гувоҳи бўламиз. Жумладан, 53 марта қасдан жароҳат етказиш, 13 марта номусга тажовуз қилиш, 1349 марта ўғрилик, 295 марта давлат ва жамоат мулкани ўғирлаш содир этилган. Ачнарлиси шундаки, мазкур турдаги жиноятларнинг кўпчилиги очилмай қоляпти.

— Жиноятчиликнинг шу даражада ўсишини қандай

БАНГИЛАРГА ШАФҚАТ ЙЎҚ!

Кейинги пайтда спиртли ичимликларнинг нархи қимматлашганлиги сабабли кўплаб ёш-яланглар, катталар ва ҳатто баъзи аёллар наркотик моддалар истеъмол қилишга, уни хуфёна йўллар билан етиштириш ва сотишга ружу қўйишмоқда. Ҳуқуқни ҳимоя қилиш органлари ходимлари жиноятчиликнинг бу хавфли тури билан жиддий курашмоқдалар. Бироқ натижа ҳали қувонарли даражада эмас.

Жамоатчи мухбиримиз Рашид Аслонов Бухоро вилояти ички ишлар бошқармаси бошлиғи, полковник Матрасул Собирович Собиров билан ана шу мавзуда суҳбатлашди.

баҳолайсиз? Уларни келтириб чиқарувчи сабаблар нималарда, деб ўйлайсиз?

— Жиноятчиликни келтириб чиқарувчи сабаблардан бири асосан лоқайдлик, кишилар ўртасида меҳр-оқибатнинг йўқолиб бораётганлиги бўлса, иккинчи томондан, озиқ-овқат ва саноат молларининг камёблиги, нарх-навонинг кескин кўтарилиши. Аксарият ҳолларда озодликка чиққан фуқароларни судланганлигини рўқач қилиб, ишга қабул қилмаслик, гиёҳвандликка ружу қўйиш турли ҳолдаги жиноятларнинг келиб чиқишига сабаб бўлмоқда. Шу боис ҳам биз енг шимариб ишлаймилик, жиноятчиликнинг турли кўринишлари борган сари кўпаймоқда. Уларнинг олдини олишга эса биргина милиция ходимларининг қўли калталиқ қилмоқда. Бу

тун жамоатчилик бир ёқадан бош чиқариб астойдил курашган тақдирдагина биз кўзланган мақсадга эришамиз.

— Вилоят ички ишлар бошқармасида гиёҳвандликка қарши қандай самарали ишлар олиб борилапти? Гиёҳвандлик илллати ҳатто ўз домига кексаларни, аёлларни, ёш болаларни ҳам тортаётганлиги ҳеч кимга сир эмас. Шундай эмасми?

— Саволингиз жуда ўринли. Ҳақиқатан ҳам гиёҳвандлик илллати ўз домига аёлларни, ҳатто мактаб ўқувчиларини тортаётганлиги ачинарли ҳол. Биз бу илллатнинг пайини қирқиш ниятида оператив штаб тузганмиз. Айни кунларда штаб аъзолари маҳаллий кенгашлар, фуқаролар ёрдамида муайян ишларни амалга ошираётдилар. (Давоми 2-бетда).

НАТИЖАСИ НИМА БЎЛДИ?

«Постда» рўзномаси мен каби мухлисларининг севимли ва доно маслаҳатгўйига айланиб боряпти. Аввало жумҳуриятимиздаги оператив вазият билан, юз бераётган жиноятчилару уларга қарши олиб борилаётган кураш аҳоли билан мунтазам танишиб бормоқдамиз.

Энг муҳими — ички ишлар идоралари ходимларининг ўзаро тажриба алмашишларида у фоят қўлай восита бўлиб хизмат қилапти.

Энди мақсадга ўтсам, 14 май

куни рўзнома саҳифасида менинг кичикгина мақолачам эълон этилди. Унда илгари сурилган таклиф ва мулоҳазалар бошқаларни ҳам бефарқ қолдирмабди. 6 июнда янгиқўрғонлик, 16 июнда шахрисабзлик ички ишлар идоралари ходимларининг мақолам юзасидан фикрлари чоп этилди.

Бир-биримизга маъқул тушган мулоҳазаларимиз — милиция ходимлари иш шароитини яхшилаш бўйича эди. Тўғрида, милиция ходими бошқа касб эгаларидан фарқли ўлароқ кўпинча ўз ҳаётини хавф

остиға қўйиб хизмат қилади. Шундай экан, уни зарурий нарсалар билан таъминлаш биринчи даражали масала сифатида муҳокама қилиниши керак. Энг аввало бу касб соҳибларининг уйлари телефонлаштирилиши, қолаверса, улардан йўл солиғи олинмаслиги керак.

Мени ўйлантираётган нарса шуки, ана шу талабларимиз юзасидан мутасадди идоралар раҳбарларининг қарашларини рўзномада ўқий олмадик. Мулоҳазаларимиз амалга ошадими-йўқми?

А. КОМИЛОВ.

КИССАВУР
КИМ ЭКАН?

Эгасининг минг пойлаганию ўғрининг бир пойлагани, дейишади. Ҳақ гап экан.

Мўйноқ балиқ консерваси заводи бош директори, Қорақалпоғистон Жумҳурияти халқ депутати, 1940 йилда туғилган Т. Ганжимуротов хизмат вазидан Тошкентга келди. Ленинград меҳмонхонасига жойлашмоқчи бўлди. Кутиш залида ҳужжатларини расмийлаштиришга киришди.

Ким билади дейсиз, эҳтимол меҳмон шу ерда бир оз бефарқлик қилгандир, нима бўлган бўлса бўлди. Қўлидаги портфели бир неча дақиқа эътиборидан четда қолди.

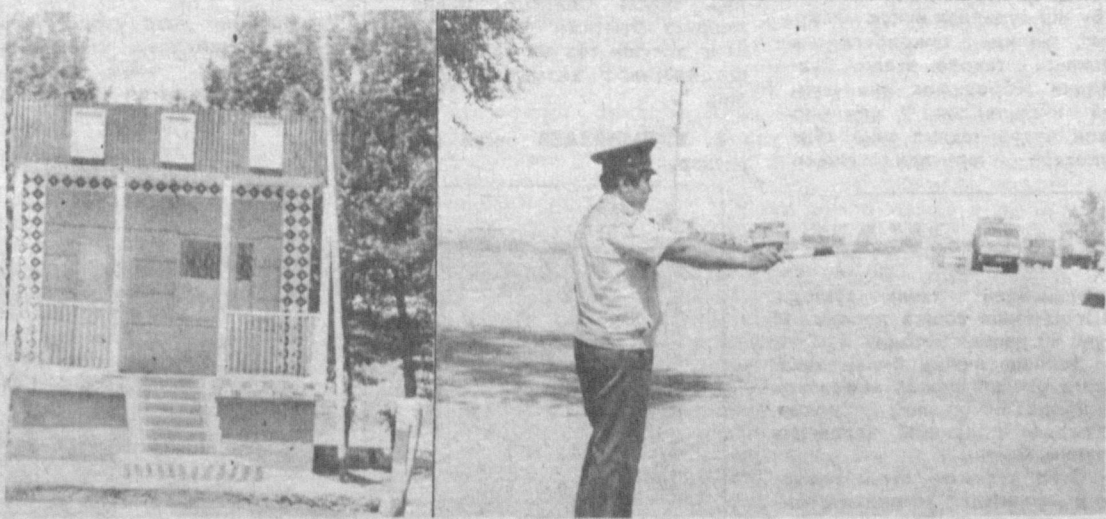
Ана шу бир неча дақиқа қаллобга етарли экан.

Т. Ганжимуротов ёнига қарадио портфели қўйган жойида йўқ эканлигини кўрди. Дарров милицияга хабар қилди. Аммо портфелдаги 2 минг сўм пул ва ўзига яраша турли буюмлари «қулоғини ушлаб» кетганди.

Ҳозир бу иш билан Октябрь тумани ички ишлар бўлими ЖҚВ ходимлари шуғулланишмоқда.

Жиноятчи аниқланиб, йўқолган нарсалар топилар. Аммо ўшангача меҳмон ранжийдиган, безовталанадиган бўлдида...

Али ЭРДОН.

ЗОМИН тумани ички ишлар бўлими ДАН ходимлари йўл ҳаракатида тартиб-интизом ўрнатиш борасида ҳамиша сергаклик билан иш олиб бормоқдалар. Айниқса, милиция сержанти Шерқўзи Мусурмонов жамоа ўртасида фаоллик кўрсатапти. У ўз зиммасига бириктилган Ўзбек тракти йўналишида қонун-қондаларнинг бузилмаслигига, ҳар хил тасодифларнинг содир бўлмаслигига эришмоқда. Би-

роқ кўча ҳаракати қондаларини қўполлик билан ўзлари бида туриб бузаётганлар ҳам учрайди. Бундай ҳайдовчиларга кескин чора кўриш зарур. Шундагина тартиббузарлар сони камаяди. Мусурмонов буни яхши билади. Жамоатчи мухбиримиз Илҳом Юнусов ўз постида сергак турган Шерқўзи Мусурмоновни хизмат вазифасини ўтаётган пайтда сурагача туширди.

БАНГИЛАРГА ШАФҚАТ ЙЎҚ!

(Боши 1-бетда).

Ўтган ойлар мобайнида 100 дан ортиқ гиёҳвандлик билан боғлиқ бўлган жиноятлар қайд этилди. Шуларнинг 52 таси бўйича жиноий иш қўзғатилди. Ходимларимиз вилоятнинг Олот, Навбахор, Гиждувон, Қорақўл, Қизилтепа туманларида жами 2610 квадрат метр майдонда кўнори етиштирилаётганини аниқлаб, йўқ қилишди.

Биз ўқитувчиларни эъзозлаб «домла», «устоз» деймиз. Ўғил-қизларимизни улардан ибрат олишга ундаймиз. Лекин ҳаётда шундай ўқитувчилар ҳам бор эканки, уларнинг ўзлари тарбияга муҳтож. Масалан, шу йилнинг 15 февралда Қорақўл туманидаги М. Горький номли мактаб ўқитувчиси Юсуф Умурзоқов 1 килограмм қорадори олиб кетаётганида ходимларимиз томонидан ушланди ва жавобгарликка тортилди.

Саволингизнинг иккинчи бандида таъкидлаганингиздек, гиёҳвандлик вабоси аёлларни ҳам ўз домига торта

ётгани таъвишлидир. 1990 йилда ҳеч қаерда ишламайдиган, фуқароларнинг шахсий мулкни ўғирлашда айбланиб икки марта судланган, Оренбург шаҳридан келган Татьяна Светникова ушланди. Татьянанинг Бухоро шаҳрида доимий яшаш учун уй-жойи бор. Илгари унинг хонадонидан қайта ишланган ва истеъмолга тайёрланган наркотик модда топиб олинган эди. Ушанда бу аёлга, у бирга бўлган, наркотик модда истеъмол қилган яна 3 нафар шахсга маъмурий чора кўрилиб, қаттиқ огоҳлантирилганди. Лекин ўрганган кўнгил ўртанса қўймас, деганларидек, бу аёл тегишли хулоса чиқармади. Яқинда Татьяна яна уйда истеъмол қилишга тайёрланаётган наркотик моддалар билан қўлга тушди. Унинг бир нафар ўғли бор. У ўз фарзандининг тарбияси билан қизиқмайди. Ҳозир ўғли ҳам милиция ҳисобида рўйхатда туради. Худди шундай «Аралводстрой» бирлашмасининг хизматчиси, Қорақўл туманининг К. Маркс номли жамоа

хўжалигида истиқомат қилувчи 41 ёшли А. Дурдиева, Олот туманидаги «Амударё» давлат хўжалигининг 2-бригадасида яшовчи П. Расуловлар ҳам ана шундай экинлар экиш ва сақлашда айбландилар.

— Матрасул ака, ўзингизга маълумки, кейинги вақтларда милиция шаънига кўп-кўп эътирозлар билдирилмоқда. Сиз буни қандай изоҳлайсиз?

— Тўғриси тун олиб айтишимиз керакки, биз қанчалик жон куйдирмайлик, жиноятчилик борган сари кўпаймоқда. Лекин бу деган сўз милиция ишламаяпти, дегани эмас. Агар масалага ҳаққоний ёндашадиган бўлсак, бу танқидларни доимо ҳам адолатли, деб бўлмайди. Негаки, юқорида таъкидлаганимиздек, биргина милициянинг ҳеч нарсига кучи етмайди. Биз учун халқ катта куч — таянчдир. Афсуски, жамоатчилик бу долзарб, ўткир масалада фаол иштирок этмаяпти. Ҳатто улар баъзи жиноий ишлар юзаси-

дан гувоҳлик беришдан, холис сифатида қатнашишдан ўзларини четга олишади. Сабаби — оч қорним — тинч қулоғим. Ёки сен менга тегма, мен сенга тегмайман. Шу боис жиноятчиликнинг кўпайишида фақат милицияни айблаш инсофдан эмас. Милиция жамоатчиликлари, мактаб ва ота-оналарга суянади. Милиция обрўйини кўтариш учун ҳали кўп курашимиз керак. Бунинг устига техникамиз ҳам талабга жавоб бермайди. Жиноятчилар эса мураккаб ўқ отиш қуролларига, замонавий «ноль етти», «ноль тўққиз» машиналарига эга. Бундан ташқари айрим сабабларга кўра ходимларимизнинг сони кейинги бир-икки йил ичида анчага қисқартирилган. Шунга қарамай анча мураккаб жиноятлар очилмоқда. Уларнинг тергов ишлари муддатида тугалланиб судларга оширилмоқда. Мана, жумҳуриятимиз мустақил давлат деб эълон қилинди. Энди бизга жиноятчилик билан кескин кураш олиб бориш учун янги йўللари очилади. Ўз давлатимизнинг мустақамлиги, юртимизнинг тинчлиги учун ҳамма имкониятларни сафарбар қиламиз.

Аянчли фалокат

Туман халқ суди биносининг олди ҳар қачонгидан ҳам гўвжум. Тўпланганларнинг аксарияти эгнига қора ва кўк кийган, юзларида қайғу-алам сояси. Улар гуруҳ-гуруҳга бўлинишиб, юз берган фалокатнинг айбдори ҳақида куйиб-пишиб сўзлашарди.

Шу пайт суд биноси олдига келиб тўхтаган махсус милиция машинаси барчанинг диққатини ўзига тортиди. Жабранганлар машинани ўраб олишиб, марҳум жигарбандларининг қотилини бир кўришга, икки оғиз ҳақоратомуз сўзлар айтиб, юракларини оз бўлсада бўшатиб олишга интилар эдилар...

Уша июль ойининг биринчи кунини бўлиб ўтган ҳодисанинг бевосита ва билвосита иштирокчилари хотирасида қайғу изини бир умрга муҳрлади.

«КАМАЗ-5320» белгиси 26-98 ФЕР рақамли юк автомашинаси ҳайдовчиси М. Ҳошимов ва унинг ҳамроҳи А. Улмасов Марғилон шаҳридан қишлоқ хўжалик маҳсулотларини олиб, Россия шаҳарлари томон йўлга тушишган эди. Соат кечки саккиз яримларда Риштон—Ўқчи йўлининг 22-километрида М. Ҳошимов йўл ҳаракати қондасини кўпол равишда бузиб, йўлнинг чап томонига чиқиб кетди. Қаршисидан келаётган «ВАЗ-21011» белгили Л 04-09 ФЕ рақамли энгил машинага урилди. Машина ҳайдовчиси Мамаризо Болтаев ва унинг ҳамроҳлари Ҳошимжон Мирзаев, Мухторжон Полвоновлар воқеа содир бўлган жойнинг ўзиде ҳаёт билан видолашдилар...

Суд зали. Айбланувчининг боши эгик, залда тирганларнинг кўзларида алам ёшлари. Суд жараёнида айбланувчи 42 ёшли Маҳамат Ҳошимовнинг аввал ҳам судланганлиги, жазо муддатини ўтаб келгач, Фарғона шаҳридаги 3-автокорхонада ҳайдовчи бўлиб ишлаши айтиб ўтилди.

Суд-тиббий экспертизаси хулосасига кўра, марҳумлар спиртли ичимлик истеъмол қилган эканлар. Аммо йўл ҳаракати қондасини улар эмас, судланувчи М. Ҳошимов бузган. Айбланувчининг ўзи шошиб кетаётганлиги натижасида қондани бузиб, йўлнинг чап томонига чиқиб кетганлигини, тўқнашувнинг олдини олиш учун ҳатто ўз машинасини тўхтатмаганлигини эътироф этди.

Суд жараёнида раислик қилувчи ҳукми ўқиб эшиттирди. ...М. Ҳошимовнинг бир лаҳзалик шовмашоарлиги оқибатида уч оила хонавайрон бўлди, уч жувон севили ёрдан бир умрга айрилди, уч оиланинг норасидалари ота меҳридан жудо бўлдилар. Айбдор-чи? Айбдор 14 йил бола-чақаси билан дийдор кўришмайди.

Мана сизга бир лаҳзалик ўйламай қилинган ишнинг оқибати.

Тожибой МАМАДАЛИЕВ, Риштон тумани ИИБ терговчиси, милиция катта лейтенанти.

Эминжон ОБИДОВ, «Поста»нинг жамоатчи муҳбири.

СУРАТДА: йўл-улов ҳодисасининг кўнгилсиз лаҳзаси.

Инсон тақдирини ҳал этиш қанчалик қийин ва мураккаб. Озгина эътиборсизлик ва масъулиятсизлик унинг ҳаётини мутлақо ўзгартириб юбориши, таржиман ҳолини доғ қилиб қўйиши мумкин. Фақат адолат билан иш юритган судьягина айбдорни тўғри

аниқлайди. Акс ҳолда жабр тортиш ҳеч гап эмас.

Бу иш судьядан чуқур масъулият, билим, тажрибага эга бўлишни тақозо этади. Зухриддин Иброҳимов ана шундай кишилардан. У ҳар бир ишни чуқур таҳлил этиб сўнг мулоҳаза юритади. Инсон

тақдирини ҳал қилади. Шу сабаб ҳам у 1989 йилдан бери Тўрақўрғон тумани халқ судининг раиси лавозимида ишлаб кўпчилик ҳурматига сазовор бўлмоқда.

3. Иброҳимов ўз жамоаси билан биргаликда туман ҳудудида жиноятчиликни камайишига ҳам ҳисса қўшмоқда. Бунда айниқса хўжаликлар ва ташкилотлар жамоалари ҳузурда турли мавзуларда суҳбат ва лекциялар билан чиқишлар уюштириб туриши ҳам ўз самарасини бераётир.

Юқоридаги суратда (чапдан учинчи) Зухриддин Иброҳимов халқ маслаҳатчилари билан навбатдаги иш юзасидан фикрлашмоқда. Пастдаги суратда туман халқ судининг ҳужжатларни тартибли сақлаш бўйича мудири Шарофиддин Сатторов ва ходим Кибриёхон Абдуллажоновлар. Бирон илтимос билан ташриф буюрган фуқароларнинг юмуши тез ва соз битиши уларнинг хизматига боғлиқ.

Б. ХОЛМИРЗАЕВ олган суратлар.

Жиноятчи

ярланди, бироқ...

Субҳидамдаёқ жаранлаган ўқ овози Фарғона шаҳрининг Пушкин кўчасида истиқомат қилувчиларни бетоқатлик қомига улоқтирди. Хавотир аралаш дераза дарпардаларини суриб, бирин-кетин бош кўрсатган кўни-кўшнилар кўчада шошиланча машиналарига ўтираётган милиционерлардан бошқа ҳеч кимни кўрмадилар. Нима юз бердикини! Бу улар учун жумбоқ бўлиб қолди.

Бўлиб ўтган воқеанинг бошланиши тунги соат тўртларга тўғри келар эди. Уч номаълум шахс вилоят ижрокўми масъул ходимининг «ВАЗ-21013» белгили, В 30-50 ФЕ рақамли автомашинасини гараждан олиб қочди. Кўп ўтмай улар милиция ходимлари томонидан Пушкин кўчасида сиқиб қўйилди. Орадан азобли бир неча дақиқа ўтди. Тўсатдан жиноятчилар машинадан чиқдилару милиционерларга ёпирилдилар. Шунда милиция старшинаси А. Эрматов аввалига юқорига қараб огоҳлантирувчи ўқ узди. Натижа чиқмагач, тўппончани жиноятчиларга тўғрилади. Гумбурлаган ўқ овози бир дам дод-войга уланди. Лекин машина олибқочарлар олдиндан келишиб олишган шекилли, чаққонлик билан машинага ўтириб қочиб қолдилар.

Барибир улар узоққа қочиб кета олмадилар. Чунки жиноятчилардан бири милиция старшинаси отган ўқдан яраланган.

Э. САЯФИЕВ.

ОЗОДЛИК ЁҚМАС ЭКАН

Урганч шаҳар савдо базаси директори Нормат Яхшимуротовнинг ҳат ушлаган қўллари қалтирарди. Хонанинг у бурчидан бу бурчига тинимсиз бориб-келар, кўзини хатдан уза олмас эди. Ахир нима қилсин, қўлидаги қоғозда «...70 минг сўм топиб берасан, акс ҳолда...» деган сўзлар битилганда.

Уйлай-уйлай бир қарорга келди, шекилли, телефон дастағига ёпишди. Ҳали ҳам титрашдан тўхтамаган бармоқлари билан иккита рақамни терди...

...Ҳамон хонанинг икки бурчига бориб-келаётган Н. Яхшимуротов эшик кўнгириги

жарангидан таққа тўхтади. Шоша-пиша соатга қаради. 14 дан 40 дақиқа ўтибди.

Эшикни очиши билан ичкарига отилиб кирган кимса уни йиқитиб юборишга оз қолди. Хонадон соҳиб қалингина пулни узатди...

Оғзи қулоғига етган таъмагир орқасига ўгирилиши билан кимгадир урилиб кетди. Ҳаммасига тушунди. Фақат кеч.

43 ёшли А. Сатторов шу йилнинг октябрь ойида озодликка чиққан эди. Орадан бир ой ҳам ўтмай, яна келган жойига қайтарилган бўлди.

Эркин ҚАНОТ.

Шанба учрашувлари

Менинг милиция билан учрашувларим

(ЯРИМ ҲАЗИЛ, ЯРИМ ЧИН)

Фуқарочилик экан, мен ҳам бошқалар қатори милиция ходимлари билан у ер-бу ерда рўпара келиб, гоҳ ундай, гоҳ бундай мулоқотда бўлганман. Шулардан айримларини сиз — ҳурматли ўқувчиларга ҳикоя қилиб берсам дедим...

Жомадон кимники?

Олтмишинчи йиллар эди. Нима бўлиб, Москвага сафар қилдим. Иттифоқ (у вақтда ватанимиз, деб айтиларди) пойтахтига биринчи йўл олишим — ҳийла ҳаяжонланиб кетиб боряпман. Бизнинг купемизда (сафаримиз поезд билан эди) ҳар хил йўловчилар қаторида Украинадан Ўзбекистонга меҳмон бўлиб келиб, энди қайтаётган кексароқ бир аёл ҳам бор эди. У уруш йиллари воқеалари туфайли таниш бўлиб қолган Андижон томонликлар хонадонида меҳмон бўлган экан. Ўзбекларнинг меҳмондўстлиги, одамийлигидан ўзида йўқ хурсанд, кета-кетгунча мақтаб, алқаб кетди. Мана, ниҳоят охирги бекат — Москванинг Қозон вокзалига ҳам келидик. Перронга тушаётганимизда ҳалиги онахон: «Йигитча, юкларимни олиб тушишга қарашворсангиз», — деб қолди. «Бажону дил», — дедиму ўз жомадоним билан унинг жомадони

нини кўтариб перронга тушган эдим ҳамки, поездимиз кечикиброқ келган эканми, перронни тезроқ бўшатиш учун илкис орқага қараб жилворди. Мен иккита жомадон билан «ҳай-ҳай» лаганимча перронда қолдим. Украин аёли «вой-вой» лаганича вагонда кетди. Жуда қизиқ бўлди, мен бировнинг жомадонини нима қилишни билмай аланглаб турардим. Бесаранжомлигим перронни кузатиб турган дароз бир милиционерга сезилди шекилли, мен томонга яқинлашиб келдию гумонсираб: «Нима гап, бу кимнинг жомадони?» — деб сўради. Мен шоша-пиша: «Жомадон меники эмас», дедим. «Бўлмаса кимники?», «Эгаси кетиб қолди», «Қаёққа кетди, нега кетди?», «Кетиб қолдида, поездда...», «Ҳм... ичида нимаси бор?», «Билмайман». «Билмайсизми, ҳм... марҳамат қилиб мен билан юринг...», «Бормайман, эгасини шу ерда кутаман...»,

«Гражданин, қаршилик кўрсатманг, акс ҳолда...».

Ана холосу мана холос... Мен ноилж иккала жомадонни кўтариб милиционернинг олдига тушдим. Кўрганлар — ким нима деб ўйласа ўйлади. Ўғри дедими, чайқовчи дедими... Дароз мени темир йўл милиция хонасига олиб келиб қўлга тушган ҳар хил саёқлар, ўғрибашара шубҳали одамлар қаторига ўтқазиб қўйди. Бир бўғиламан, бир бўғиламан. Ниҳоят каттароқ бир бошлиқ мендан нима гаплигини сўради, мен айтдим. У ҳалиги дарозга: «Сидоров, депога бориб, ўша кампирни тезда бу ерга олиб кел», — деб буюрди. Ярим соатлар ўтувди ҳамки, «жомадонимдан айрилдим», деб юраги ёрилаётган кампирни мотоциклининг кажавасига ўтиргизиб олиб келди. Кампир мению, жомадонини кўриб «раҳмат-чи, раҳмат»га тушди. Воқеа равшанланиб, мен ҳам озод бўлдим. Милицияхонадон чиқиб борар эканман, ҳалиги онахон: «Ўғлим, жомадонини таксининг олдигача олиб боришиб берсангиз», — деб қолди. «Куллуқ онахон, энди буюғига маъзур тутасиз. Мана, марҳамат, милициямиз ёрдам берсин», — дедим. Дароз милиционер қовоғини солганича жомадонни кўтариб кетди...

Риштон тумани милициясининг Мамасоли ака деган бошлиғи бўларди. Жуда мулоим, ширин сўз киши эди. Мен у кишига ҳазиллашиб: «Мамасоли ака, дунёда иккита ўта маданиятли милиция ходими бўлса—биттаси, агар битта бўлса—худди ўша сизсиз», — дердим. Бир гал улоқдан кейин у киши бизни ўз идорасига бир пиёла чойга таклиф қилди. Кириб бора туриб қарасам, навбатчи хонада ёш милиционер бир кишини сўроқ қилиб, ҳужжат тўлғазапти. Ҳалиги одамга қарасам қора чопонли, белида белбоғ, ўрта ёшлардаги мўмин-қобилгина киши. Езувчи халқининг кўнгли бўш бўлмайди, менинг унга раҳмим келди.

Кунда-шунда «МЕҲМОН»

Милиционердан уни қўйиб юборишни сўрадим. У кўнамади. Мен ҳам бўш келмай бошлиқ — Мамасоли акадан рухсат олиб чиқдим. Милиционер «Протокол нима бўлади!» — дедю ноилж ҳалиги кишини қўйиб юборди.

Бирор соатлардан кейин бу ердаги меҳмондорчилик тугаб, Мамасоли ака бизни ташқарига кузатиб чиқди. Не кўз билан кўрайки, навбатчининг олдида ҳалиги — мен қўйдириб юборган одам ўтирар, милиционер яна нималардир ёзарди.

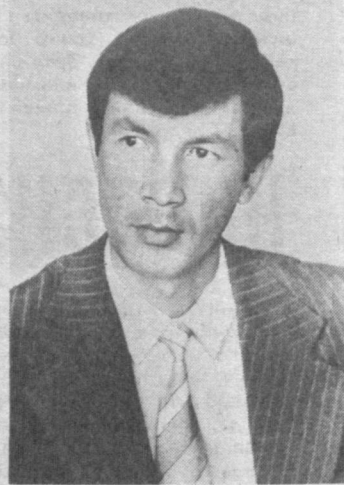
— Йий, ҳа? Кетмадингизми?

— деган гап чиқди менинг оғзимдан.

— Э, қоронғида юраманми туртишиб... Бир кеча шу ерда ётиб кета қолай... — деди ҳалиги амаки тушмагур хотиржамлик билан. Мамасоли ака ҳалиги одамга қараб, уни таниб қолди:

— Э, бу амакиларми? — деди у кулиб. — Сиз ташвиш қилманг, бу киши бир кечалик меҳмон эмас, кунда-шунда мижозларимиздан. Олиб кинирлар ўзларининг иссиқ жойларига...

Қора чопонли индамай милиционернинг олдига тушди. **МУХТОР ХУДОЙҚУЛОВ.**

Дилмурод САИДОВ — 1962 йили Тошкентда туғилган. Низомий номли Тошкент Давлат олий билимгоҳи ўзбек филологияси куллиётини ва Тошкент Давлат дорилфунуни шарқ куллиёти қошидаги икки йиллик ўқувни (форс тили мутахассислиги бўйича) тугаллаган. Ўз шеърлари, мақолалари ҳамда форс-тожик классик адабиётидан қилган таржималари билан жумҳурият матбуот нашрлари ва овознигор эшиттиришларида мунтазам қатнашиб туради. Қуйида Д. Саидовнинг ҳассос шоир Усмон Носир ҳақидаги мисраларга инган юрак сўзларини эътиборингизга ҳавола қиламиз.

ЯШИН УРМАС ЧИНОРЛАРНИ

Саволларим бисёр, гоҳи тоғу тошдан сўрайман,
Шўх, ўйноқи шамолдан, вазмин қуёшдан сўрайман,
Жайхун бўйлаб югураман, Сирдарёга сир айтиб,
Сурхон бирла Самарқанддан, кўҳна Шовдан сўрайман:
«Усмонимни кимлар сотди, кимлар сотди?» — деб ҳамон.
Қайси нокас, қай нобакор қасд айлади жонига?
Қай беимон тиз кўтарди нурдек соф ймонига?
Кўргуликлар каммиди ё ўзбекининг пок номига —
Тарихимни варақлайман аввал-бошдан сўрайман:
«Виждонини кимлар сотди, кимга сотди?» — деб ҳамон.
Келган бало Чингиздан ҳам қаттолмиди, зўрмиди?
Ялавочлар урчиб кетди, ҳақнинг кўзи кўрмиди?
Темура Маллик руҳи банди, Жалолим ёш-ғўрмиди?..
Широқ руҳин қайтар дея чўлу даштдан сўрайман
«Полвонимни кимлар сотди, қайда сотди?» — деб ҳамон.
Бухорони вайрон қилиб, қирганлари каммиди,
Жиззах аҳли арпа мисол ўрганлари каммиди,
Туркистонни чормих қилиб бўлганлари каммиди,
Дунён дун, чархи даввор ҳам бевошдан сўрайман:
«Забонимни кимлар сотди, нега сотди?» — деб ҳамон.
Саволларим тиллар тутиб ўтмиш бағрин тилдилар,
Оқни оққа суриб, қароларни қаро қилдилар,
Темир сандиқ тилкаланиб, ҳақиқатни билдилар:
Яшин урди чинордайин усмонларини ўша йил,
Ғуломларга кун қолди султонларининг ўша йил!
Олимлигини асрамоқ-чун виждондан кечилгач,
Куфир йўлга қадам босиб ймонидан кечилгач,
Жон ғамида қалтираб, оҳ, жонидан кечилгач,
Яшин урди чинордайин усмонларини ўша йил,
Ғуломларга кун қолди султонларининг ўша йил!
Дерлар тошнинг нархи ошмаса тилло коса синса-да,
Лойи қолар чўкиб тубда лойқа сувлар тинса-да,
Чинор умри минг йил, Яшин бир лаҳзаллик — ёнса-да,
Саволларим қилич бўлди, ноҳақ аҳли тўздилар,
Занжирбанд пок руҳларнинг занжирларин уздилар.
Неча ўн йил элни алдаб, ўзин алқаб яшаган,
Бегуноҳнинг қонин тўкиб, жонин сақлаб яшаган,
Сохта унвон, олқиш олиб гоҳо «чақнаб» яшаган —
Эй қабиҳлар виждон урсин, ймон урсин сизларни,
Қонга ботган нишонлару унвон урсин сизларни.
Ўз қадримни билдим бу кун — баланд экан Зухродан,
Усмонимга бўй баробар ҳайкал қўйгум тиллодан,
Умидларим кўндир маним, кўндир ёруғ дунёдан;
Яшинларга ем бўлмайди энди чинор — инсонлар,
Ғуломларга кун қолмас — марғур яшар султонлар!

Фронт хандалари

— Сен келтирган асир туни билан «шнапс» деб қичқириб чиқди-я, Фармонбек?

— Уни олиб келаётганимизда «амманнинг тўйига кетаяпмиз», деб ўйлаган бўлса керак.

Урол ЖУРАЕВ,
Ангрен шаҳри.

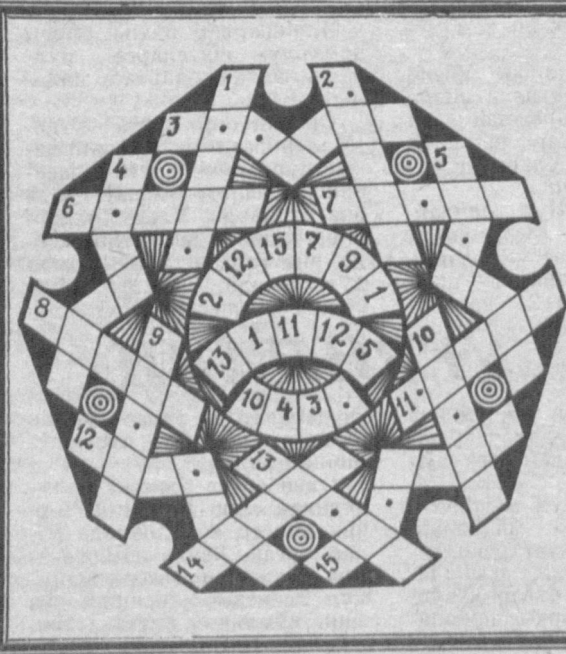
***

Болқон қишлоғилик Тошматбек олиб келаётган асир «шайн» деганча бақриб келарди. Тошматбекдан сўрашди:

— Асиринг нима деб қичқираяпти?

— Ўлсам, гўрмни шуванг деб ялинапти, шекилли, тўнгиз кўшқур.

Камолиддин САТТОРОВ,
Китоб тумани.

БОШҚОТИРМА

Энига: 3. Эгилди, аммо синмайди. 6. Ғов. 7. Узаро келишув. 8. Совуқ қурол. 11. Бирор ташкилот номидан иш кўришга ҳақли киши. 12. Белгиланган маълум жойни қўриқловчи киши. 15. Бажариладиган иш юзасидан расмий ахборот.

Бўйига: 1. Жиноятни инкор эта олмайдиган асос. 2. Хабарни қабул қилиш ёки етказиш воситаси. 4. Аҳиллик, биродарлик. 5. Осойишталикни таъминловчи маъмурий ташкилот. 9. Унвон тақиладиган нарсаси. 10. Ҳарбий унвон. 13. Шарт, керак. 14. Воқеани ўз кўзи билан кўрган киши.

Энди шакл марказидаги рақамлар ўрнига нуқта билан белгиланган хоналардаги ҳарфларни қўйиб чиқинг. Унда сиз ўзбек халқ мақолларидан бирини ўқийсиз.

Тузувчи Фозилжон ОРИПОВ.

Ривож тилайман

Ҳурматли «Постда» рўзномасининг ижодий ходимлари! Мен 6-синфда ўқийман. Рўзномангизни жуда-жуда ёқтираман. Ундаги билиб-билмай қинғир ишларга қўл ураётган ёшлар ҳаёти ҳақидаги мақолалар мени ҳам бефарқ қолдирмайди. Изтироб билан ўқиб чиқаман.

«Шанба учрашувлари» саҳифаси ҳам жуда яхши. 16 ноябрь сонидеги Ф. Ориповнинг «Лабиринтини ҳам қизиқиш билан топишга ҳаракат қилдим. Унда қуйидаги мақол битилган экан:

Адоват эмас, адолат енгар. Ҳурмат билан

Шаҳноза АБДУЛЛАЕВА,
Тошкентдаги «Қизил дехқон» маҳалласи, 9-уй.

Муҳаррир

Зокир ОТАЕВ.

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700029, Тошкент, Лопатин кўчаси, 1.

Ўзбекистон Жумҳурияти «Шарқ» нашриёт-матбаачилик концернини бошмақомида.
700083, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32.

Телефонлар: муҳаррир — 54-37-91, муҳаррир Уринбосари — 39-77-23, муҳбирлар бўлими — 59-28-58, узумий бўлим — 59-21-21.

«ПОСТДА» — («НА ПОСТУ») Орган коллегии МВД Республикани Ўзбекистон 26399 нусхада чоп этилади.